

Normalvillkor i Järnvägstrafik

Vid tryckning gällande regler, se www.resplus.se för ev ändringar

SYFTE OCH GILTIGHET

Normalvillkoren för järnvägstrafik utgör en gemensam grundplattform för järnvägsföretagen samt Resplus. Villkoren har framtagits av Samtrafik AB i Sverige AB och bygger på de av Svenska Järnvägsföreningens tidigare framtagna villkor, vilka sedan övertogs av Statens Järnvägar.

För resor med Resplusbiljett gäller Normalvillkoren. För övriga resor gäller Normalvillkoren endast om järnvägsföretaget hänvisar till villkoren i sina resevillkor.

INLEDANDE BESTÄMMELSER

Tågoperatörens och den resandes inbördes rättigheter och skyldigheter regleras i sina huvuddrag i järnvägstrafiklagen och därutöver i andra författningar samt i resp tågoperatörs särskilda bestämmelser.

För varje avtal om befordran av resande i tåg som ingås med tågoperatören gäller dessutom dessa normalvillkor, om inte annat avtalats. Normalvillkoren utgör en del av befodringsavtalet.

Normalvillkoren gäller även då tågoperatören använder vägfordon, i stället för tåg, för att utföra den avtalade befordringen.

Normalvillkoren gäller också för sådan befordran som består av resa i tågoperatörens tåg kombinerad med resa i annan tågoperatörs tåg och/eller med resa i vägfordon, eller annat transportmedel, om det för den kombinerade resan (exempelvis Resplus) utfärdats biljett som anger att normalvillkoren är tillämpliga.

I trafik med utlandet med direkt biljett tillämpas normalvillkoren endast om annat inte följer av de särskilda bestämmelserna för sådan trafik. Skall dessa särskilda bestämmelser tillämpas är förkortningen CIV angiven på biljetten.

Ändring av normalvillkoren tillämpas inte på befordran som avtalats före ikraftträdandet.

Normalvillkoren finns tillgängliga hos Samtrafik AB i Sverige AB, i publikationen Resplus Tågtider och på Samtrafikens hemsida www.resplus.se

BEFORDRAN AV RESANDE

Befodringskyldighet

Tågoperatören är skyldig att mot fastställd avgift befordra resande med tåg som medför resande enligt tågoperatörens offentliga tidtabeller samt av tågoperatören anslagna eller på annat sätt meddelade ändringar i tidtabellerna. Denna skyldighet gäller i den mån det finns utrymme i tåget och med de inskränkningar som anges i tidtabellerna.

Tågoperatören har rätt att vägra att befordra den som uppträder berusad eller stör ordningen eller den som genom sitt uppträdande äventyrar eller kan befaras äventyra säkerheten i järnvägsdriften. Detsamma gäller den som inte rättar sig efter tillsägelser som tågpersonalen meddelar i tjänsten.

Den som blir vägrad befordran har rätt att få tillbaka den biljettavgift han har betalat eller, om befodringen påbörjats, skillnaden mellan denna biljettavgift och avgiften för den sträcka han befodrats. Återbetalning sker dock inte till innehavare av periodiskt giltigt biljett.

Biljetter

Med biljetter avses i normalvillkoren alla hos tågoperatören förekommande biljettslag och färdbevis inkl Resplusbiljetter, inbegripet periodiskt giltiga biljetter (kort).

Om inte tågoperatören bestämt annat, skall en biljett innehålla uppgift om
a) giltigheten beträffande tiden,
b) giltigheten beträffande tågslag och vagnsklass,
c) avrestation och bestämmelsestation,
d) förekommande platsreservation,
e) biljettavgiften,
f) förekommande rätt till återköp.

Den resande skall så länge han uppehåller sig i tåget eller innanför spårrarna på en järnvägsstation, som trafikeras av tågoperatören, kunna visa upp en giltigt biljett för hela

färdsträckan. Biljetten skall utan anfordran visas upp för visering vid första biljettkontroll. Om den resande inte har biljett när han påbörjar resan, skall han vid sådan biljettkontroll uppge att han saknar biljett. Den resande skall också på begäran visa upp sin biljett vid efterföljande kontroll. Biljetten skall bevaras under hela resan.

Om en biljett skall viseras i automat eller utanför tåget, kan den resande anses sakna giltigt biljett, om sådan visering inte skett.

En biljett som har ändrats obehörigen är ogiltig och skall tas om hand av tågpersonalen.

För sk biljettlöst resande gäller beträffande visering och kontroll av rätten till resa vad tågoperatören därom i särskild ordning bestämt.

En resande som inte kan visa upp en giltigt biljett, eller på annat sätt styrka sin rätt till resan, skall köpa biljett till den avgift som gäller vid köp på tåg. Den resande skall dessutom, om han inte vid första biljettkontroll uppgivit att han saknar biljett, eller på annat sätt försökt undandra sig att betala rätt biljettavgift för resan, betala fastställd tilläggsavgift (kontrollavgift) enligt lagen om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik.

Om inte annat är uttryckligen av tågoperatören bestämt för vissa biljettslag, eller är angivet på biljetten, får biljetten inte överlåtas sedan resan påbörjats. En biljett som har ställts ut på viss person gäller endast för denna person.

En biljett får inte återlämnas för återköp i vidare mån än vad som uttryckligen är av tågoperatören bestämt för vissa biljettslag, eller är angivet på biljetten. För återköp ske beror återköpsvärdet av när biljetten avbeställdes eller återlämnades. Återköp sker endast inom ett år från utgången av biljettens giltighetstid, eller inom den kortare tid som är angiven på biljetten. Återköpsavgift kan tillkomma.

Förlorad operonlig biljett ersätts inte. Förlorad personlig biljett ersätts i enlighet med vad tågoperatören därom i särskild ordning bestämt.

En platsreservation som avser en viss numererad sittplats medför rätt till denna plats framför annan som inte har reservation för samma plats. Biljett utan platsreservation medför inte rätt till någon sittplats, om lediga platser saknas.

Handbagage

Den resande får som handresgods (handbagage) ta med sig föremål som lätt kan bäras av den resande och som är av skåligt omfång och som inte innebär olägenhet för medresenärerna. För detta handresgods har den resande rätt att utnyttja utrymmet över och under sin plats eller motsvarande utrymme på sådan särskild plats som är avsedd för handresgods. Som tillåtet handresgods räknas bland annat hopfärd barnvagn, hopfärd rullstol utan motor, skidor i emballage, andra ej omfångsrika sportredskap och, i mån av utrymme, även ej hopfärd barnvagn, samt därtöver vad tågoperatören därom i särskild ordning bestämt.

Den resande ansvarar själv för sitt handresgods. Detta gäller även när handresgodset är placerat på sådant sätt att den resande inte kan hålla det under direkt uppsikt.

- Som handresgods får inte medföras; a) farligt gods, såsom explosiva och brandfarliga föremål och vätskor samt giftiga, smittbärande och frätande ämnen, b) skjutvapen, om inte slutstycket eller annan vital del avlägsnas och förvaras skild från vapnet, vilket skall vara förvarat i fodral, c) andra föremål som kan medföra besvär eller obehag för de medresande eller för tågoperatören eller som kan förorsaka skada, d) levande djur, med undantag som anges nedan, samt därtöver vad tågoperatören därom i särskild ordning bestämt.

Hund och annat sällskapsdjur tas med gratis i särskilt anvisade utrymmen. Ledarhund för personlig hjälp åt synskadad resande får medföras gratis även i andra utrymmen. Djur skall placeras på golvet. Mindre sällskapsdjur i bur får dock placeras på sittplats som reserverats. Beträffande avgifter och övriga regler gäller vad tågoperatören därom i särskild ordning bestämt.

Tågoperatörens Ansvar

Tågoperatörens ansvar när en resande skadats eller dödats (personskada) och dess ansvar för den resandes handresgods och personliga tillhörigheter (sakskada) regleras i järnvägstrafiklagen.

Enligt huvudregeln i lagen svarar tågoperatören strikt för personskada som den resande åsamkats till följd av järnvägsdriften medan han uppehållit sig i eller stigit på eller av ett järnvägsfordon. Detsamma gäller vid sakskada som uppkommit i samband med personskadan.

Har sakskada uppkommit utan samband med personskada svarar tågoperatören för skadan endast om tågoperatören vållat skadan (fel eller försummelse).

Ansvaret för sakskada är begränsat till ett halvt basbelopp, om inte tågoperatören orsakat skadan genom uppsåt eller grov vårdslöshet.

Inträffar person- och/eller sakskada, eller annat förhållande för vilket den resande vill begära ersättning av tågoperatören, skall förhållandet om möjligt anmälas till tågpersonalen.

Tågoperatören ansvarar inte för den skada som den resande kan lida genom att han försummar tågets avgångstid, genom att han tar plats i fel tåg eller vagn eller genom att han inte stiger av tåget på sin bestämmelse- eller övergångsstation.

Om den resande gör sannolikt att hans handlande föranlett av felaktiga upplysningar från tågoperatörens personal, felaktigheter i tågoperatörens tidtabeller eller dess skyltning, har den resande dock samma rätt till ersättning för skada som han enligt nedan (avsnitt "Ersättning för merkostnader till följd av trafikstörning") har vid tåg försening. Detsamma gäller vid försummad väckning av sov- eller liggvagnsresande, då tågoperatören åtagit sig väckningen.

Tågoperatörens ansvar för skada när tågoperatören inte fullgör sin befordringsskyldighet är reglerat i järnvägstrafiklagen.

Kom-fram-garanti

Om en resande med direkt biljett till viss station inte kan fortsätta sin resa utan avbrott på grund av att ett tåg har blivit försenat eller inställt så att en i tidtabellen angiven anslutning inte kan utnyttjas, får han utan ytterligare avgift utnyttja närmaste tåg som är upplåtet för resa med det slags biljett som den resande har. Om han i stället vill avbryta resan har han rätt att få tillbaka skillnaden mellan den biljettavgift han har betalat och avgiften för den sträcka han befordrats.

Ersättning för merkostnader till följd av trafikstörning

Den resande har rätt till ersättning för vissa kostnader till följd av störningar i tågoperatörens trafik, om omständigheterna är sådana att tågoperatören rimligen hade kunnat förhindra störningarna. Värdebortfall, såsom förlust av inkomst eller andra ekonomiska värden, ersätts således inte, inte heller ideell skada. Ersättning lämnas enligt följande.

a) Telefon- och andra teledeländelen

Utgifter för nödvändiga teledeländelen ersätts vid tåg försening och tåginställelse. Ersättning för sådana utgifter lämnas även i de fall då den resande till följd av trafikstörningen avstår från att resa med tåg.

b) Kost och logi

Skäliga merutgifter för kost och logi ersätts vid tåg försening och tåginställelse. Om tågoperatören har tillhandahållit kost och logi, medges inte ersättning för motsvarande kostnader. Merutgifter för kost och logi ersätts inte om den resande avstår från att resa med tåg.

c) Transport som ersätter försenad eller inställd tågresa

Kostnaden för transport med annat transportmedel på sträcka motsvarande den återstående tågresan ersätts, om en pågående tågresa (eventuellt med byten) blir väsentligt försenad och den resande genom förseningen riskerar att inte kunna delta i ett sammanhang som är av väsentlig betydelse för honom eller henne personligen; dvs tågoperatören ersätter endast vid s.k. ömmande omständigheter (såsom

begravning, bröllop och liknande privata angelägenheter). Såsom ömmande omständighet anses inte att den resande efter sin ankomst till bestämmelsestationen skall fortsätta med annat transportmedel, infinna sig på arbets- eller uppdragsplats eller bevista evenemang.

Innan den resande avbryter tågresan för annan transport skall, om omständigheterna tillåter, samråd ske med tågpersonalen och av denna föreslagen eller erbjuden transport om möjligt väljas.

Vad ovan sagts i tillämpliga delar gäller även när en tågförbindelse som ingår i en pågående tågresa ställs in.

d) Vidaretransport med annat transportmedel än tåg

Om den resande med tåg ankommer för sent för att hinna med buss-, taxi- eller färjeförbindelse som omfattas av biljetten, har den resande rätt till ersättning för telemeddelande samt för kost och logi enligt vad som sägs under a) och b) ovan. Därutöver medges ersättning för ersättningstransport under de förutsättningar som anges under c) ovan.

Om den resande inte hinner med den sista förbindelsen i lokaltrafik (inkl nattrafik) p g a försening ersätts kostnaden för att avsluta resan inom bestämmelseorten. Förutsättning är att förbindelsen har en minsta bytestid enligt för orten gällande Samtrafikplan, annars gäller 30 minuter.

Återbetalning av biljettavgift

Den resande har i vissa fall rätt att återfå hela eller del av biljettavgiften vid störningar som inverkar på resans kvalitet, om omständigheterna är sådana att tågoperatören rimligen hade kunnat förhindra störningarna. Återbetalning medges enligt följande.

a) Resan onyttig

Om den resande visar att resan har blivit helt utan värde för honom eller henne till följd av en väsentlig tågförsening eller tåginställelse under pågående tågresa – genom att återresa till avrestationen senast med första förbindelse efter ankomsten till bestämmelsestationen - återbetalar tågoperatören hela biljett-avgiften. Återbetalning sker dock inte till innehavare av periodiskt giltigt biljett (kort), om kortet inom sin giltighetstid

gäller för ett obegränsat antal resor.

b) Ordning och hygien

Om den resande orsakar obehag under resan till följd av sådan brist i fråga om utrustning, ordning eller hygien i tåget som tågoperatören bär ansvaret för, återbetalar tågoperatören skälig del av biljettavgiften.

c) Förtäring

I Resplus Tågtider kapitlet Vagnförtäckning anges vilka tåg som medför servering. När servering inte finns med i den utsträckning som anges i Resplus Tågtider och den resande därför under en resa, som varar mer än 3 timmar, inte har haft möjlighet att få någon förtäring och har haft olägenhet av detta, återbetalar tågoperatören en skälig del av biljettavgiften. Detsamma gäller om operatören vid tågförsening mer än 2 timme eller tåginställelse, som medför minst motsvarande försening, inte tillhandahåller förtäring i den omfattning som man med hänsyn till omständigheterna hade kunnat kräva.

Den Resandes Ansvarighet

Resenär är skyldig att följa bestämmelserna i järnvägstrafiklagen, i Normalvillkoren i Järnvägstrafik och i särskilt utfärdade föreskrifter. Detsamma gäller beträffande tågpersonalens tillsägelser i tjänsten. Den som inte rättar sig efter detta riskerar att bli avvisad.

Den resande ansvarar enligt allmänna skadestandsregler för de skador och kostnader som han kan förorsaka tågoperatören genom att han stör ordningen eller äventyrar säkerheten i järnvägsdriften.

Den resande ansvarar enligt allmänna skadestandsregler för skada som hans handresgods orsakar. Detta gäller även när hans handresgods är placerat på sådant sätt att den resande inte kan hålla det under direkt uppsikt.

Reklamation och Tvistlösning

Uppllysning om hur och var den resande kan framställa krav på ersättning från tågoperatören lämnas eller förmedlas av tågoperatören och av tågpersonalen.

Vill den resande påtala trafikstörning som avses i dessa normalvillkor, och begära ersättning för denna, bör han i första hand vända sig till tågpersonalen,

eller till personal vid av tågoperatören bemannat försäljningsställe, eller eljest skriftligen inom skälig tid till tågoperatören eller till den agent eller det ombud som sålt biljetten.

Uppgörelse om ersättning mellan den resande och tågpersonalen, eller personal på bemannat säljställe, skall antecknas på biljetten, eller eljest skriftligen. Har anteckning inte skett skall den part som vill göra gällande förekomsten av uppgörelse styrka denna och dess innehåll.

Tvist om tolkning eller tillämpning av dessa normalvillkor avgörs av allmän domstol.

Har den resande i Allmänna reklamationsnämnden (ARN) begärt prövning av tvist med tågoperatören om sådan fordran om ersättning eller betalning som avses i normalvillkoren, eller eljest i järnvägstrafiklagen, och sker det inom den preskriptionstid som gäller för fordringen, skall tågoperatören och den resande avvakta ARNs beslut innan talan väcks. Föreligger ARNs beslut först sedan fordringen preskriberats har part ändå rätt att väcka talan inom 3 månader från dagen för beslutet. Endast om talan väcks efter denna tidsfrist får den andra parten göra invändning om preskription.

Ikraftträdande

Normalvillkoren gäller fr.o.m 13 juni 2004.